

Documentul de poziție al organizațiilor neguvernamentale de drepturile omului referitor la Proiectul de lege privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor

Organizațiile semnatare ale prezentului document doresc să își exprime îngrijorarea cu privire la Proiectul de lege privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor aflat în dezbateră în Parlamentul României.

La data de 27 octombrie 2005, am trimis o scrisoare de poziție inițiatorului acestui proiect de lege prin care solicitam retragerea lui din Parlament pentru a asigura o reală dezbateră cu societatea civilă și cu grupurile de persoane care vor fi afectate de prevederile viitoarei legi și pentru a se asigura că proiectul respectă drepturile omului și legile țării.

Întrucât răspunsul primit de la inițiator nu răspunde solicitării noastre de a reexamina substanța legii, iar proiectul se află încă în dezbateră la Camera Deputaților, considerăm că este de competența membrilor Parlamentului să facă amendamentele necesare pentru ca proiectul de lege să fie în conformitate cu Constituția României și cu celelalte legi și principii generale de drept precum și cu obligațiile internaționale pe care România și le-a asumat în domeniul protecției drepturilor și libertăților fundamentale (*în special prevederile art. 9 din Convenția europeană a drepturilor omului, art. 18 al Pactului privind drepturile civile și politice, prevederile Declarației ONU privind discriminarea bazată pe religie sau credință*).

Atragem atenția că amendamentele propuse de noi sunt amendamente minimale. Ele fac referire la prevederile *Raportului Comisiei de la Veneția (Opinion no. 354/2005), Raportului preliminar al Grupului de lucru pe libertatea religioasă și de credință al OSCE, precum și la Raportul comun și Raportul comun suplimentar al comisiilor senatoriale sesizate cu fondul proiectului*. Întrucât proiectul de lege a fost adoptat în mod tacit de Senat, forma aflată în fața Camerei Deputaților este una nemodificată, reprezentând proiectul inițial al Guvernului României.

Astfel, dorim să vă supunem atenției următoarele propuneri de amendamente și observații (minimale):

	Text proiect de lege	Text propus de grupul ONG	Justificare
1.	<p>Art. 3</p> <p>Părinții, tutorii sau alți reprezentanți legali au dreptul exclusiv de a opta pentru educația religioasă a copiilor minori, conform propriilor convingeri.</p>	<p>Art. 3</p> <p>(1) Părinții sau tutorii au dreptul de a asigura, potrivit propriilor convingeri, educația religioasă a copiilor minori a căror răspundere le revine, cu respectarea prevederilor legale în materia drepturilor copilului.</p> <p>(2) Religia copilului care a împlinit 14 ani nu poate fi schimbată fără consimțământul acestuia; copilul care a împlinit vârsta de 16 ani are dreptul să-și aleagă singur religia.</p>	<p>- Eliminarea expresiei „alți reprezentanți legali” este în conformitate cu textul Constituției României și a legislației în materia Dreptului familiei. În cazul copiilor minori, deciziile cu privire la educația acestora pot fi luate de două categorii de persoane: părinții sau tutorii. Curatorii au un rol temporar, doar în condițiile art. 152 lit. c) din Codul familiei: „dacă, din cauza bolii sau alte motive, părintele sau tutorele este împiedicat să îndeplinească un anumit act în numele persoanei ce reprezintă sau ale cărei acte le încuviințează”;</p> <p>Reglementarea din Codul familiei se referă la încheierea de acte juridice civile, iar nu la decizii care privesc educația copiilor. În aceste demersuri, părinții și tutorii trebuie să acționeze având în vedere interesul superior ale minorului, în concordanță cu legislația română și internațională.</p> <p>- <i>Eliminarea expresiei „exclusiv”</i> se solicită deoarece există cazuri în care fie autoritatea tutelară, fie instanța poate decide cu privire la soarta copilului minor (a se vedea art. 99, 100, 102 din Codul familiei).</p> <p>- Introducerea alin. (2) se justifică în baza <i>principiului de drept al interesului superior al copilului</i> și în conformitate cu Codul familiei și art. 25 al Legii nr. 272/2004 privind drepturile copilului:</p> <p>Art. 25</p> <p>(1) <i>Copilul are dreptul la libertate de gândire, de conștiință și de religie.</i></p> <p>(2) <i>Părinții îndrumă copilul, potrivit propriilor convingeri, în alegerea unei religii, în condițiile Legii, ținând seama de opinia, vârsta și de gradul de maturitate a acestuia, fără a-l putea obliga să adere la o anumită religie sau la un anumit cult religios.</i></p>

			<p>(3) Religia copilului care a împlinit 14 ani nu poate fi schimbată fără consimțământul acestuia. copilul care a împlinit vârsta de 16 ani are dreptul să-și aleagă singur religia.</p> <p>(4) Atunci când copilul beneficiază de protecție specială, persoanelor în îngrijirea cărora se află le sunt interzise orice acțiuni menite să influențeze convingerile religioase ale copilului.</p> <p>- Respectarea drepturilor parentale se referă la organizarea de către stat a educației morale și religioase conform opțiunii părinților sau a tutorilor legali. Protecția se bazează pe art. 5 din Declarația ONU cu privire la eliminarea oricărei forme de discriminare și pe art. 14 al Convenției privind drepturile copilului. Finanțarea de către stat a educației religioase trebuie făcută pe baze nediscriminatorii. (A se vedea prevederile Declarației ONU privind discriminarea bazată pe religie sau credință, art. 12, 14 din Convenția privind Drepturile Copilului)</p>
2.	<p>Art. 5</p> <p>(2) Structurile religioase cu personalitate juridică reglementate de prezenta lege sunt cultele și asociațiile religioase, iar structurile fără personalitate juridică sunt grupările religioase.</p>	<p><i>La art. 5 se introduce un nou alineat ca alin. (2) și se renumerează restul alineatelor</i></p> <p><i>Art. 5</i></p> <p><i>(2) Comunitățile religioase își aleg în mod liber structura asociațională în care își manifestă credința religioasă: cult, asociație religioasă sau grup religios.</i></p>	<p>- Introducerea unui nou alin. (2) se impune pentru a reflecta principiile egalității de tratament și neutralității și pentru a garanta respectarea libertății de asociere așa cum este ea statuată în art. 40 din Constituția României, art. 11 din Convenția europeană a drepturilor omului, art. 22 din Pactului privind drepturile civile și politice. În plus, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului a stabilit în decizia <i>Mitropolia Basarabiei împotriva Republicii Moldova</i>: „Nefiind înregistrată, o biserică nu poate funcționa. În special preoții săi nu pot ofiția serviciul religios, membrii săi nu își pot practica religia și neavând personalitate juridică biserica nu are dreptul la protecția juridică a proprietății sale”.</p>

			<p>- Accesul liber la una din formele de asociere trebuie să fie completat de Legiuitor prin stabilirea unor <i>criterii obiective și neutre în acordarea de suport financiar și facilități fiscale</i> din partea statului, indiferent de forma asociativă aleasă de comunitățile religioase (art. 3 al Raportului preliminar al Grupului de lucru pe libertatea religioasă și de credință al OSCE).</p>
3.	<p>Art. 7</p> <p><i>(1) Statul român recunoaște cultelor rolul spiritual, educațional, social-caritativ, cultural și de parteneri sociali, precum și statutul acestora de factori ai păcii sociale.</i></p> <p><i>(2) Statul român recunoaște rolul important al Bisericii Ortodoxe Române și al celorlalte biserici și culte recunoscute în istoria națională a României și în viața societății românești.</i></p>	<p><i>Art. 7 se reformulează și va avea următorul cuprins:</i></p> <p><i>Art. 7</i></p> <p><i>(1) Statul român este neutru față de orice credință religioasă sau ideologie atee: în România nu există religie de stat.</i></p> <p><i>(2) Cultele sunt egale în fața legii și a autorităților publice. Statul, prin autoritățile sale, nu va promova și nu va favoriza acordarea de privilegii sau crearea de discriminări față de vreun cult.</i></p>	<p>- Reformulare propusă în Raportul suplimentar al comisiilor senatoriale.</p>
4.	<p>Art. 8</p> <p><i>(1) Cultele recunoscute sunt persoane juridice de utilitate publică. Ele se organizează și funcționează în baza prevederilor constituționale și ale prezentei legi, în mod autonom, potrivit propriilor statute sau coduri canonice.</i></p>	<p><i>Art. 8 se reformulează și va avea următorul cuprins:</i></p> <p><i>Art. 8</i></p> <p><i>(1) Statul român recunoaște cultelor și asociațiilor religioase rolul spiritual, educațional, social-caritativ, cultural și de</i></p>	<p>- Acordarea facilităților și beneficiilor prin lege și în cazul <i>asociațiilor religioase</i> asigură stabilirea unei relații între autoritățile publice și diferitele denominațiuni religioase care să respecte <i>principiile separării statului de biserică și pe cel al egalității de tratament</i> garantate în virtutea caracterului personal al libertății religioase. Forma asociațională în care membrii unei confesiuni aleg să funcționeze în relația cu statul nu poate să atragă o restrângere a drepturilor conexe</p>

<p>(2) De asemenea, sunt persoane juridice și părțile componente ale cultelor, așa cum sunt menționate în statutele sau codurile canonice proprii, dacă îndeplinesc cerințele prevăzute în acestea.</p> <p>(3) Culele funcționează cu respectarea prevederilor legale și în conformitate cu propriile statute sau coduri canonice, ale căror prevederi sunt aplicabile propriilor credincioși.</p> <p>(4) Denumirea unui cult nu poate fi identică sau confundabilă cu cea a altui cult recunoscut în <i>România</i>.</p>	<p><i>partenerii sociali, precum și statutul acestora de factori ai păcii sociale.</i></p> <p><i>(2) Autoritățile publice cooperează cu culele și asociațiile religioase în domeniile de interes comun și sprijină activitatea acestora.</i></p> <p><i>(3) Autoritățile publice pot încheia cu culele recunoscute și asociațiile religioase parteneriate în domeniul de interes comun, cât și acorduri pentru reglementarea unor aspecte specifice acestora care se supun aprobării prin lege.</i></p>	<p>libertății religioase (i.e. facilitățile fiscale și de impozitare, opțiunea pentru serviciul militar alternativ, forma de desfășurare a activităților cu caracter social, inclusiv activitățile caritabile desfășurate de diferitele denominațiuni religioase).</p> <p>- Eliminarea alin. (2) al art. 7 este propusă pentru că <i>acest alineat nu conține un text juridic, în sensul că nu produce nici un fel de consecințe juridice.</i></p> <p>- Comitetul ONU pentru drepturile omului în Comentariul General nr. 22(48), adoptat la 20 iulie 1993, arată că: <i>„...apartenența majorității populației la o religie sau recunoașterea rolului tradițional al unei religii nu poate duce la nici o restrângere sau împiedicare a exercitării drepturilor...”</i></p> <p>- Înlocuirea, în alin. (5) al art. 9, propus a fi preluat în art. 8, a expresiei „statul” cu ”autoritățile publice” se solicită deoarece <i>nu statul încheie astfel de acorduri, ci autoritățile publice ale statului.</i></p> <p>- Reformulare propusă în Raportul suplimentar al comisiilor senatoriale.</p> <p>- Eliminarea expresiei „recunoscute” din alineatul 1 se propune pentru păstrarea unei constanțe în folosirea termenilor, iar <i>terminologia folosită în această lege este aceea de „cult”, nu „cult recunoscut”</i>.</p> <p>- <i>Eliminarea acordării automate, prin această lege, a „statutului de utilitate publică” se impune pentru a nu crea diferențieri nejustificate între cule și asociații religioase sau laice.</i> Legiuitorul a stabilit deja proceduri și criterii pentru</p>
<p>5.</p> <p>Art. 9</p> <p>(1) În România nu există religie de stat; statul este neutru față de orice credință religioasă sau ideologie atee.</p> <p>(2) Culele sunt egale în fața legii și a autorităților publice. Statul, prin autoritățile sale, nu va promova și nu va favoriza acordarea de privilegii sau crearea de discriminări față de vreun alt cult.</p>	<p><i>Art. 9 se reformulează și va avea următorul cuprins:</i></p> <p><i>Art. 9</i></p> <p><i>(1) Culele sunt persoane juridice de drept privat. Ele se organizează și funcționează în baza prevederilor constituționale și ale prezentei legi, în mod autonom, potrivit propriilor statute sau coduri canonice.</i></p>	

<p>(3) Statul român cooperează cu cultele în domeniile de interes comun și sprijină activitatea acestora.</p> <p>(4) Statul, prin autoritățile publice abilitate, sprijină activitatea spiritual-culturală în străinătate a cultelor recunoscute în România.</p> <p>(5) Statul poate încheia cu cultele recunoscute parteneriate în domeniile de interes comun, cât și acorduri pentru reglementarea unor aspecte specifice tradiției cultelor, care se supun aprobării prin lege.</p>	<p>(2) <i>De asemenea, sunt persoane juridice și pârțile componente ale cultelor, așa cum sunt menționate în statutele sau codurile canonice, ale căror prevederi sunt aplicabile propriilor credincioși.</i></p> <p>(3) <i>Cultele funcționează cu respectarea prevederilor legale și în conformitate cu propriile statute sau coduri canonice, ale căror prevederi sunt aplicabile propriilor credincioși.</i></p> <p>(4) <i>Denumirea unui cult nu va fi identică sau confundabilă cu cea a oricărui alt cult recunoscut în România.</i></p>	<p>acordarea statutului de utilitate publică. Acestea au un rol de prevenire a abuzului facilităților și beneficiilor create prin lege și de asigurare a satisfacerii nevoilor și interesului general. Cultele care doresc să beneficieze de aceste facilități trebuie să parcurgă același proces de acreditare.</p>
<p>6. Art. 10</p> <p>(4) Statul sprijină, la cerere, prin contribuții, în raport cu numărul credincioșilor cetățeni români și cu nevoile reale de susținută și activitate, salarizarea personalului clerical și neclerical aparținând cultelor recunoscute. Statul sprijină cu contribuții în quantum mai mare salarizarea personalului de cult al unităților de cult cu venituri reduse, în condițiile stabilite prin lege.</p>	<p>Art. 10</p> <p>(4) <i>Statul sprijină salarizarea personalului cultelor religioase recunoscute, la cererea acestora, prin contribuții bănești acordate de la bugetul de stat, în raport cu numărul credincioșilor și cu nevoile reale ale acestora. Pentru personalul clerical din unitățile de cult cu venituri reduse se vor acorda contribuții bănești majorate, în condițiile stabilite prin lege.</i></p>	<p>- Alineatul 4 conține o reformulare propusă în Raportul comun al comisiilor senatoriale.</p> <p>- Modificarea din alin. (5) este făcută pentru a fi în concordanță cu modificările propuse prin Raportul comun al comisiilor senatoriale care înlocuiește la alin. (4) al aceluiași articol expresia „numărul credincioșilor cetățeni români” cu expresia „numărul credincioșilor”. Această modificare este binevenită întrucât urmărește eliminarea discriminării între cultele religioase pe temeiul cetățeniei credincioșilor membri ai cultelor respective.</p> <p>(a se vedea și pct. 12 din Raportul Comisiei de la Veneția:</p>

	<p>(5) Culele recunoscute pot beneficia, la cerere, de sprijin material din partea statului, pentru cheltuielile privind funcționarea unităților de culte, pentru reparații și construcții noi, în raport cu numărul credincioșilor cetățeni români și cu nevoile reale.</p>	<p>„...:cerința de a avea cetățenie română, pare să fie în contradicție cu interzicerea discriminării pe baza cetățeniei inter alia și a originii naționale, un principiu inclus într-un număr de instrumente internaționale ratificate de România ”)</p>
<p>7.</p> <p>Art. 13</p> <p>(1) Raporturile dintre culte se desfășoară pe baza înțelegerii și a respectului reciproc.</p> <p>(3) Împiedicarea sau tulburarea libertății de exercitare a vreunui cult recunoscut se pedepsește conform prevederilor legale.</p>	<p>Art. 13</p> <p>(1) Raporturile dintre culte, asociații, grupuri religioase se desfășoară pe baza înțelegerii și a respectului reciproc.</p> <p>(3) Împiedicarea sau tulburarea libertății de exercitare a unei activități religioase, care se desfășoară potrivit legii, se pedepsește conform dispozițiilor Codului Penal.</p>	<p>- Completarea alin. (1) cu referirea la asociații și grupuri religioase se impune pentru a asigura o protecție nediscriminatorie din partea statului tuturor indivizilor și comunităților religioase, indiferent forma asociativă aleasă. În acest sens statul român garantează în mod real manifestarea libertății religioase, în mod nediscriminatoriu.</p> <p>- Înlocuirea expresiei „a vreunui cult recunoscut” cu expresia „a unei activități religioase ” se solicită pentru că statul are obligația de a respecta și proteja libertatea religioasă indiferent de forma în care aceasta se desfășoară atâta timp cât aceasta respectă prevederile legale. Restrângerea protecției penale doar în privința cultelor recunoscute constituie o discriminare și contravine intenției și spiritului prezentei legi.</p> <p>- Completarea de la alin. (3) se impune pentru o exprimare mai clară a textului de lege și pentru a face referire la actul normativ care reglementează această problemă – Codul penal.</p>
<p>8.</p> <p>Art. 17</p> <p>(1) Calitatea de cult recunoscut de stat se dobândește prin hotărâre a</p>	<p>Art. 17</p> <p>(1) Calitatea de cult se dobândește prin hotărâre a Guvernului, la</p>	<p>- Înlocuirea expresiei „cult recunoscut de stat” cu expresia „cult” se propune pentru păstrarea unei constanțe în folosirea termenilor, iar terminologia folosită în această lege este</p>

	<p>Guvernului, la propunerea Ministerului Culturii și Cultelor, de către asociațiile religioase care, prin activitatea și numărul lor de membri, oferă garanții de durabilitate, stabilitate și interes public.</p>	<p><i>propunerea Ministerului Culturii și Cultelor, de către asociațiile religioase care întrunesc condițiile legii.</i></p> <p><i>aceea de „cult”, nu „cult recunoscut de stat”.</i></p> <p><i>- Înlocuirea tezei finale a alineatului 1 cu expresia „care întrunesc condițiile legii” se impune pentru a respecta condiția previzibilității și clarității legii în ceea ce privește criteriile pentru înregistrarea în forma de cult. De altfel și art. 13 din Raportul Comisiei de la Veneția și art. 5 din Raportul preliminar al Grupului de lucru pe libertatea religioasă și de credință al OSCE statuează că solicitarea existenței unor „garanții de interes public” în acest context nu este rezonabilă.</i></p>
<p>9.</p> <p>Art.18</p> <p>a) dovada că este constituită legal și funcționează neîntrerupt pe teritoriul României ca asociație religioasă de cel puțin 12 ani;</p> <p>b) listele originale cuprinzând adeziunile unui număr de membri cetățeni români cu domiciliul în România cel puțin egal cu 0,1% din populația României, conform ultimului recensământ;</p>	<p><i>Art.18</i></p> <p><i>a) dovada că este constituită legal și funcționează pe teritoriul României;</i></p> <p><i>b) listele originale cuprinzând adeziunile membrilor;</i></p>	<p><i>- Eliminarea condiției de funcționare neîntreruptă pe teritoriul României ca asociație religioasă pentru o perioadă determinată de timp (inițial 12 ani, propunere de modificare de 6 ani în Raportul comun și Raportul suplimentar al comisiilor senatoriale, art. 13-14 din Raportul Comisiei de la Veneția, art. 4-5 din Raportul preliminar al Grupului de lucru pe libertatea religioasă și de credință al OSCE) se impune pentru a asigura aplicarea art. 29 din Constituția României care garantează libertatea religioasă și a conștiinței. Se evită astfel încălcarea principiului nediscriminării pe criteriul religiei prevăzut în Constituția României și în legislația românească și internațională.</i></p> <p><i>- În legătură cu litera b a art. 18, Comisia de la Veneția a arătat că cerința unui număr de membri de 0,1% din populația României este mult prea mare și formulată în mod rigid, solicitând studierea de către a autorități a posibilității folosirii unor criterii mai flexibile (art. 12-17 din Raportul Comisiei de la Veneția și art. 5 din Raportul preliminar al Grupului de lucru pe libertatea religioasă și de credință al OSCE). De asemenea se impune eliminarea referirii la cetățenia română a membrilor pentru a evita încălcarea principiului nediscriminării pe criteriul cetățeniei</i></p>

			<p>(art. 12 din Raportul Comisiei de la Veneția și art. 5 din Raportul preliminar al Grupului de lucru pe libertatea religioasă și de credință al OSCE). În plus, păstrarea criteriului numeric ar duce la <i>situații discriminatorii</i> între culte deja recunoscute în acest moment (care nu îndeplinesc condiția de 0,1%) și entități religioase care vor dori să devină culte conform acestei legi.</p> <p>- <i>Diferitele soluții legale</i> stabilesc drept criteriu numeric pentru înregistrarea cultului: 10 membri în Belarus (1995), Rusia (1997), 15 membri în Polonia (1989), 100 de membri în Ungaria (1990), 200 de membri în Armenia (1993), 300 de membri în Republica Cehă (1991).</p> <p>– În decizia <i>Manoussakis împotriva Greciei</i> Curtea Europeană a Drepturilor Omului a precizat: „<i>condiții aparent inocente în ceea ce privește autorizarea pot fi transformate într-o simplă formalitate într-o armă mortală împotriva libertății religioase</i>” (a se vedea de asemenea decizia <i>Biserica Catolica Camera împotriva Greciei – 1997</i>)</p>
10.	<p>Art. 20</p> <p>(3) În caz de respingere, asociația religioasă poate relua procedura de dobândire a calității de cult numai după trecerea unui an de la data intrării în vigoare a hotărârii Guvernului sau de la data când instanța de contencios administrativ a devenit irevocabilă.</p>	<p>Art. 20</p> <p>(3) În caz de respingere, asociația religioasă poate relua procedura de dobândire a calității de cult.</p>	<p>- <i>Eliminarea perioadei de timp de un an</i> pentru a depune o nouă cerere se solicită deoarece ea reprezintă o <i>limitare a dreptului de petiționare</i> garantat prin art. 51 din Constituție, a <i>libertății de religie și conștiință și a libertății de asociere</i>.</p>
11.	<p>Art. 26</p> <p>(2) Pentru probleme de disciplină internă sunt aplicabile în mod exclusiv</p>	<p><i>Eliminarea alin. (2).</i></p>	<p>- Prin prevederea exclusivității legii canonice sau statutare se creează o <i>situație inadmisibilă într-un stat de drept și anume o excepție absolută de la aplicarea și supunerea la</i></p>

	prevederile statutele și canonice.		<i>prevederile legale și se interzice accesul la justiție, garantat prin art. 21 din Constituția României și art. 6 al Convenției europene a drepturilor omului.</i> (a se vedea și pct. 28 din Raportul Comisiei de la Veneția)
12.	Art. 27 (2) Bunurile sacre, respectiv cele afectate direct și exclusiv cultului, stabilite conform statutelelor proprii în conformitate cu tradiția și practicile fiecărui cult, dobândite cu titlu sunt intransferabile și imprescriptibile și pot fi înstrăinate doar în condițiile statutelelor specifice fiecărui cult. (3) Prevederile alin. (2) afectează redobândirea bunurilor sacre confiscate în mod abuziv de către stat în perioada 1940-1989, precum și a celor preluate fără titlu.	<i>Eliminarea alin. (2) și (3).</i>	- Pentru a respecta prevederile art. 44 din Constituția României privind dreptul de proprietate privată și art. 21 cu privire la accesul liber la justiție. Menținerea în același timp a alin. (2) și (3) ar conduce la <i>blocaje în justiție</i> și la încălcarea art. 6 al Convenției europene. (a se vedea și pct. 23-28 din Raportul Comisiei de la Veneția, pct. 2 din Raportul preliminar al Grupului de lucru pe libertatea religioasă și de credință al OSCE)
13.	Art. 28 (2) În localitățile în care nu există cimitire comunale și unele culte nu au cimitire proprii, persoanele decedate care aparțineau cultelor respective sunt înhumate potrivit ritului propriu, în cimitirele existente în funcțiune, cu acordul cultului deținător al cimitirului.	<i>Art. 28 (2) În localitățile în care nu există cimitire comunale și unele culte nu au cimitire proprii, reprezentanții cultului deținător al cimitirului existent în funcțiune sunt obligați să permită înhumarea potrivit ritului propriu sau optării decedatului, chiar dacă persoanele decedate nu aparțineau respectivului cult.</i>	- Această propunere de modificare se face pentru a respecta și garanția exercitarea libertății de religie și conștiință a fiecărui cetățean fără discriminare, precum și viața privată și de familie și demnitatea persoanei. De asemenea, pentru a evita abuzurile care ar putea interveni în cazul unei reglementări neclare, într-o problemă care nu poate fi remediată în mod eficient în instanță, după cum o demonstrează numeroasele abuzuri înregistrate de rapoartele privind încălcarea libertății religioase în România după 1989. Tipul de reglementare propus în proiectul inițial prin art. 28

			<p>permite discriminarea pentru că impune regulile interne ale unui cult altor culte, în locul neutralității și a legislației nediscriminatorii garantate de stat.</p>
14.	<p>Art. 31</p> <p>(1) Bunurile care fac obiectul aporturilor de orice fel – contribuții, donații, succesiuni – precum și orice alte bunuri intrate în mod legal în patrimoniul unui cult nu pot face obiectul revendicării lor ulterioare.</p> <p>(2) Persoanele care părăsesc un cult recunoscut nu pot emite pretenții asupra patrimoniului cultului respectiv.</p> <p>(3) Disputele patrimoniale dintre cultele recunoscute se soluționează pe cale amiabilă, iar în caz contrar, potrivit dreptului comun.</p>	<p><i>Art. 31</i></p> <p><i>Eliminarea alin. (1), (2) și (3).</i></p>	<p>- Pentru a respecta prevederile art. 44 din Constituția României privind dreptul de proprietate privată și art. 21 cu privire la accesul liber la justiție precum și art. 6 al Convenției europene și art. 1 al Protocolului nr. 1 la Convenția europeană a drepturilor omului.</p> <p>(a se vedea și pct. 23-28 din Raportul Comisiei de la Veneția)</p>
15.	<p>Art. 32</p> <p>(1) În învățământul de stat predarea religiei este asigurată prin lege exclusiv cultelor recunoscute.</p> <p>(2) Personalul didactic care predă religia în școlile de stat se numește cu acordul cultului pe care îl reprezintă, în condițiile legii.</p> <p>(3) În cazul în care un cadru didactic săvârșește abateri grave de la doctrina</p>	<p><i>Eliminarea art. 32.</i></p>	<p>Se propune eliminarea acestui articol deoarece <i>problematica studiului materiei religie în învățământul de stat este acoperită prin Legea învățământului.</i></p> <p>(a se vedea și pct. 29 din Raportul Comisiei de la Veneția)</p>

	<p>sau morala cultului, cultul îi poate retrage acordul de a preda religia, fapt ce duce la desfacerea contractului individual de muncă.</p>		
16.	<p>Art. 36</p> <p>(2) În centrele de plasament organizate de culte, copiii minori cărora nu li se cunoaște religia vor fi educați potrivit doctrinei cultului organizator.</p> <p>(3) În centrele de plasament finanțate de autoritățile publice, consiliile de conducere ale acestora și autoritatea locală pentru protecția copilului hotărăsc asupra religiei în care vor fi educați copiii minori cărora nu li se cunoaște religia.</p>	<p><i>Se propune eliminarea alin. 2 și reformularea alin. 3, care devine alin. 2, astfel:</i></p> <p><i>(2) În centrele de plasament, indiferent de finanțator, educația religioasă a copiilor cărora nu li se cunoaște religia se va face doar cu acordul persoanelor stabilite de actele normative incidente în acest domeniu.</i></p>	<p>- Reformulare propusă în Raportul comun și în Raportul suplimentar al comisiilor senatoriale.</p> <p>- În plus, atragem atenția asupra <i>necesității respectării prevederilor art. 246 Cod penal</i> care sancționează fapta de a obliga o persoană prin constrângere să participe la serviciile religioase ale unui cult cu închiisoare de la o lună la 6 luni sau cu zile amendă.</p>
17.	<p>Art. 40</p> <p>(1) Libertatea religioasă se poate exercita în cadrul asociațiilor religioase, care sunt persoane juridice alcătuite din cel puțin 300 de persoane, cetățeni români cu domiciliul în România, care se asociază în vederea manifestării unei credințe religioase.</p>	<p><i>Art. 40</i></p> <p><i>(1) Libertatea religioasă se poate exercita și în cadrul asociațiilor religioase, care sunt persoane juridice alcătuite din cel puțin 3 persoane, care se asociază în vederea manifestării unei credințe religioase.</i></p>	<p>- <i>Stabilirea criteriului numeric de la 300 la 3 membri este propusă pentru a respecta dreptul la asociere</i> garantat de art. 40 din Constituția României, art. 11 din Convenția europeană a drepturilor omului și legislația privind asociațiile și fundațiile. Libertatea de manifestare în mod colectiv a religiei și libertatea de religie și conștiință precum și principiul nediscriminării pe criteriul religiei sau conștiinței. (a se vedea și pct. 12-17 din Raportul Comisiei de la Veneția, pct. 4 din Raportul preliminar al Grupului de lucru pe Libertatea religioasă și de credință al OSCE)</p>

			<p>- De asemenea se impune <i>eliminarea referirii la cetățenia română</i> a membrilor pentru a evita încălcarea <i>principiului nediscriminării pe criteriul cetățeniei</i> (art. 12 din Raportul Comisiei de la Veneția și art. 4-5 din Raportul preliminar al Grupului de lucru pe libertatea religioasă și de credință al OSCE).</p>
18.	<p>Art. 41 (2)a) (...) patrimoniul inițial de cel puțin două salarii brute minime pe economie, la data constituirii asociației ...</p>	<p><i>Art. 41 (2)a) (...) patrimoniul inițial de cel puțin un salariu brut minim pe economie, la data constituirii asociației, alcătuit din aportul în natură și/sau în bani al asociaților...</i></p>	<p>- Pentru a respecta <i>dreptul la asociere</i> garantat de art. 40 din Constituția României și legislația privind asociațiile și fundațiile: (a se vedea și pct. 12-17 din Raportul Comisiei de la Veneția)</p>
19.	<p>Art. 44 (2) Asociațiilor religioase li se aplică în mod corespunzător și prevederile art. 10 alin. (2), art. 15, 16 și 28.</p>	<p><i>Art. 44 (2) Asociațiilor religioase li se aplică în mod corespunzător și prevederile art. 7, 8, 9, 10 alin. (2), (3) și (6), 11, 12, 13, 16, 23, 24, 27, 28, 29, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39.</i></p>	<p>- Pentru a respecta <i>libertatea de religie și conștiință și principiul nediscriminării pe teme de religie și conștiință, între membrii unei asociații religioase și membrii unui cult.</i> Așa cum rezultă din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului: „<i>Simpla toleranță nu poate fi considerată ca substituit pentru recunoaștere, de vreme ce numai recunoașterea poate conferi drepturi celor în cauză</i>” (Mitropolia Basarabiei și alții împotriva Republicii Moldova). (a se vedea și pct. 12-17 din Raportul Comisiei de la Veneția)</p>
20.		<p><i>Introducerea Capitolului IV Sancțiuni</i></p>	<p>Alineatul (3) se impune conform art. 246 din Noul Cod Penal.</p>

		<p><i>Art. 49</i></p> <p><i>(1) Nerespectarea prevederilor art.28 alin. (3) și (4) constituie abateri disciplinare.</i></p> <p><i>(2) Nerespectarea prevederilor art. 5 alin. (4) și (5), art. 13 alin. (2), art. 28 alin. (2), (3) și (4) constituie contravenții.</i></p> <p><i>(3) Nerespectarea prevederilor art. 13 alin. (3) constituie infrațiune și se sancționează cu închisoare de la o lună la 6 luni sau cu zile amendă.</i></p>	
21.	<p><i>Art. 49</i></p> <p><i>(2) În termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, cultele din România prevăzute în anexă vor prezenta statutele și codurile canonice Ministerului Cultelor, pentru recunoașterea lor.</i></p> <p><i>(3) Recunoașterea statutelor și a codurilor canonice se acordă în măsura în care acestea aduc atingere prin conținutul lor siguranței naționale, ordinii, sănătății și moralei publice sau libertăților fundamentale ale omului.</i></p> <p><i>(4) Recunoașterea se realizează prin</i></p>	<p><i>Capitolul IV Dispoziții tranzitorii și finale se transformă în Capitolul V și se renumerează articolele după cum urmează:</i></p> <p><i>Art. 50</i></p> <p><i>Eliminarea alin. (2), (3) și (4).</i></p>	<p>- Dacă s-ar păstra prevederile celor 3 alineate, s-ar încălca <i>principiul neretroactivității legii</i>, deoarece cele 18 culte religioase au fost deja recunoscute de statul român prin proceduri administrative sau judecătorești. În plus, se încălcă <i>principiul separației puterilor în stat</i> [art. 1 alin. (4) din Constituție], <i>caracterul definitiv și irevocabil al unor hotărâri judecătorești, liberal acces la justiție</i>. Din moment ce prin hotărâri definitive și irevocabile unor culte religioase dintre cele 18 le-au fost deja recunoscute statutele, nu este posibil ca un ordin al ministrului (act normativ) să contrazică decizia puterii judecătorești.</p> <p>- Considerăm că <i>cerințele necesare dobândirii cultității de cult sunt excesiv de limitative, neconstituționale și încălcă tocmai principiile generoase din partea introductivă a legii</i>. Astfel, condiția referitoare la procentul populației de 0,1%</p>

	<p>ordin al ministrului culturii și cultelor, care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, și poate fi atacat la instanța de contencios administrativ, în condițiile legii.</p>		<p>poate duce până la nerecunoașterea unor culte deja existente și funcționale, căroră, din motive istorice, li s-au redus comunitățile de credincioși. Retragera statutului de cult recunoscut se poate face doar de către puterea judecătorească, conform normelor elementare de drept. Abilitarea Guvernului de a retrage printr-un act administrativ drepturi deja câștigate este contrară principiilor de drept.</p> <p>- Prin procedura de „rearmonizare” statuată de acest articol se încalcă un principiu esențial în drept, și anume acela al „<i>protejării drepturilor câștigate</i>” <i>precum și principul tempus regit actum</i>. Textul proiectului de Lege dă posibilitatea retragerii pe această cale a recunoașterii unor culte deja existente, fapt care încalcă tocmai spiritul legii. (a se vedea și pct. 18-19 din Raportul Comisiei de la Veneția)</p>
--	--	--	---

În plus:

O bună implementare a prezentului proiect de lege impune și *adoptarea unui cadru normativ coerent privind organizarea și funcționarea Secretariatului de Stat pentru Culte*. În acest mod pot fi consolidate diferitele hotărâri de guvern care reglementează această materie și se pot stabili prin lege principiile de funcționare ale acestei instituții bazate pe profesionalizare, neutralitate și nediscriminare tocmai pentru a preîntâmpina interferențe cu caracter discriminatoriu ale Secretariatului de Stat pentru Culte sau ale altor autorități ale statului în viața comunităților religioase din România.

Organizații semnatare:

Asociația Generală a Romanilor Uniți (Greco-Catolici)

Centrul de Resurse Juridice

ACCEPT România

Centrul Euroregional pentru Democrație

Centrul Român de Studii Globale

APADOR-CH Comitetul Helsinki